

Излази 1. и 15. дана
— у мјесецу —

Цијена за Аустро-Угарску: на годину К 2.40
на по године К 1.20
на четврт год. К — 60
За друге земље: на годину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
— фтиније. —

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Кола
народног листа“. Руко-
писи се не враћају. ~

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Драга браћо читаоци,

Ви знате, да овај наш народни лист излази, слава Богу, више од по године. У томе народном листу писали смо о ономе, што смо мислили да српски сељак треба да зна. Да богме, да би требало година, да се каже све оно, што је најглавније, да чује наш сељак и да запамти. С много страна хвалили су људи овај народни лист, јер пише, вели, онако како народу треба писати.

Али сад ћемо вам казати браћо и ово: Навршило се преко по године од како лист излази, па многи, који лист добивају, а платили су само за по године, нису обновили претплате за лист. Има их који су платили само за три мјесеца, нама је жао било обуставити лист па смо га слали даље. Мислили смо, људи воле читати, па ће и платити. Опомињали смо у листу неколико пута, па и ево и сада на овоме мјесту молимо све оне, који нису обновили претплате, да то одмах учине, јер лист само од претплате живи. Нисмо жалили трошка, да и слике доносимо, а то стаје грднога трошка. Учинили смо то зато, да народ наш има и за око шта, да види и да може лакше разумети ствар, а знали смо, да народ воле и слике. Ударили смо цену најмању — две круне и четрдесет потура на годину.

Казаћемо и ово: Хрватски је народ за половицу бројем мањи од српскога, па они имају неколико народних листова. „Пучки лист“ у Сплету у Далмацији броји седам хиљада претплатника, „Дом“ у Загребу преко три хиљаде, „Хрватски Народ“ близу толико, „Пријатељ Народа“, „Хрватска Застава“, (сви у Загребу излазе), затим „Наше правце“ у Вараждину има сваки преко хиљаду претплатника. Свега дакле више од шеснаест хиљада ратара претплатника имају хрватски народни листови. А „Српско Коло“, једини српски народни лист, има једва *двје хиљаде* претплатника. И да овоме листу буде живот и излазак дужи од године дана, треба му најмање *још хиљаду* претплатника, и да плате сви они, који су дужни на претплати. Нећемо о томе рећи више ни ричи, јер држимо да нас је свако разумео, што хоћемо да кажемо.

Молимо стога све своје претплатнике, којима је претплата истекла, да је обнове. Молимо оне пријатеље, који су се пре шест месеци узели за скупљање, да то учине поново. Молимо све пријатеље овога листа, да наш лист препоруче и нађу му још нових претплатника. Још овај број добиће они, који нису претплатили, јер даље не смемо на дуг давати.

Дајте, браћо, помозите овај народни лист, да му буде излазак обезбеђен. Претплата се шаље на администрацију „Српског Кола“, народног листа у Загребу.

О сваком се води брига, о сељаку најмање.

Ви знате, да је неколико дана код нас престала била ићи железница. Ниси могао послати ни писма, ни омота ни новца, ниси ни сам могао кренути на пут. Чиновници и сви они, који су намештени код „угарских“¹ државних железница, водили су штрајк, штрајковали су. (Штрајк је реч енглеска и пише се strike, изговара се страјк или штрајк, а значи обустављање рада. Радници, особито у фабрикама, наједном по договору обуставе посао, да добију повишицу зараде или што друго, или да мање сати раде на дан).

Тако су се и они, који су намештени код „угарских“ државних железница, виши, нижи и најнижи чиновници и службеници договорили, да прекину рад. Они су тражили од државе вишу плату и награду већ неколико година, јер им је, тешко, али *највећма* оним најнижима, па једва живе с оно плате и заслуге.

Угарска влада у Пешти хтела им је повисити после неколико година мољакања, и то за два милијуна и шест хиљада круна годишње (2,600.000), али како на државним железницама „угарским“ има око 36.000 (тридесет и шест хиљада намештених) то би повишица износила просечно годишње око седам круна.

¹ Железнице у Угарској, Хрватској и Славонији називају Маџари само угарске државне железнице (маџар кираљ аламвашутак), и ако су оне и наше, јер су и с нашим новцем грађене, премда од њих не даду нама ни потуре. По праву треба да се зову *угарско-хрватско-славонске* железнице

Примедба уредништва.

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и после, да га читате.

С тиме они нису били задовољни, јер су тражили већу заслугу, па кад су чули, како влада мисли решити њихову молбу, они сви обуставе рад и отпочну штрајк. То је страшна штета била по државу, јер је наједном застао сав промет, сва трговина, а та штета за државу и за појединце држављане иде дневно на милијуне круна. Штрајкаши нису хтели попустити од својих захтева, и онда је влада позвала под оружје све оне војнике резервисте, који служе код железница, па је помоћу тих и оних војника, који служе код железничке регименте хтела кренути промет, а вође је штрајкаша затворила. Кад су то видели штрајкаши, они су попустили и вратили се на посао. Влада је ипак обећала, да ће им *повисити плату*, (и ако не онако, како су они тражили), јер овакав штрајк није шала, кад би се поновио. Било је и у другим државама железничких штрајкова, али овако велика, да сви штрајкују, није било.

Исто тако, као што се ови намештеници од железница сложише, да извојују себи боље стање, тако се сложе и други радници, па и ако полако они успевају и добијају оно што траже. А сложе се богме с друге стране и велики трговци, господари фабрика и новчари, па неће један на другога, него на многе ствари ударе цену по договору и споразуму, па ми плаћамо, који робу купујемо, како се они договоре.

Ово смо све исприповедили зато, да се види, како се свет удружује ради своје користи. Али има неко, о коме се слаба брига води. То је наш сељак. Ратар наш даје држави велики порез и у новцу и у крви, и без те снаге не би ни држава могла обастати. Али та држава не брине се за тога свога сељака ни близу онолико, колико користи има од њега. Ратар је добар само, кад порез плаћа. Запитајмо се мало, шта држава код нас ради у корист сељаку? Ради ли се код нас, да се наша земљорадња подигне, па да од своје земље сељак има више прихода. Где су они, које би држава слала, да покажу, како се из сваког комадића и слабе земље даде извући корист? Где је држава, да се брине и помогне народу поуком и новцем, да дође до бољих машина за ратарство? Ко се брине за то, да се државни намети праведније разрежу? Ко се брине да сиромашнији народ добије зараде, да се заштити за сва времена од продаје најмањи дио сељачког поседа, потребан за живљење? Брине ли се ко, да се стане на пут кајишарима и зеленашима? Држава о томе код нас води слаба и готово никаква рачуна, а сељак сам не може, не зна. Кад види, да му је дошла душа у подгрлац, он се буну, али онда дођу жандари и војска па га оружјем умире, и сељак труне у тамници, а његови плаћају, ако могу, трошкове за војнике. Ето, тако пролази наш сељак, па није ни чудо,

ако од невоље бежи у Америку, где га не чека никаково добро, него тежак, страхан и напо-ран рад.

Шта дакле? Тој великој беди ратара нашег може се колико толико помоћи удруживањем у задруге земљорадничке, млекарске, вртларске и друге. Али осим тога треба сељак наш и да у сабор шаље оне људе, који ће водити бригу о њему и његовом стању, који ће гледати, да он у привреди достигне ону висину, на којој стоје други народи, којима је земља још гора од наше, рђава, па ипак имају неколико пута више користи него ми. И до ратара нашега стоји дакле, да сам себи олакша и помогне.

Нека не мисли нико, да ми хоћемо нашем сељаку да попујемо, као што раде други. То не воли нико и то је досадно па одбија. Али ово што говоримо и пишемо, то дознајемо од света нашег, и сељака и господина, који добро желе своје народу. За то и износимо то у овом народном листу, да се прочита и размишља о томе.

Руско-јапански рат.

Адмирал Скридлов.

После смрти адмирала Макарова, који пропаде са својих 500 другова и са лађом „Петропавловск“-ом именован је заповедником порт-артурске морнарице Скридлов, досадањи адмирал црноморске флоте. Њега кажу као врло вешта, окретна и искусна поморца. И он је суделовао у руско турском рату и стекао је својих лепих заслуга. Особито га хвале, што је руску морнарицу у Црном Мору усавршио и дотерао. Он полази на веома тешко место, јер је руска морнарица од нападаја јапанских страдала, а већ у почетку била је слабија него јапанска.

Василије Верешчагин.

Скупа с адмиралом Макаровом потонуо је у море и Василије Верешчагин, један од најславнијих сликара у свету. Он се прославио сликањем ратних догађаја. Био је у много бојева, а прошао је скоро сав свет. Али он слика баш онако, како је у рату, без икаква улепшавања. Зато су његове слике изненадиле свет, јер су истините и верне. Тако је он израдио низ слика из руско-турског рата, од којих човека ужас и језа хвата, јер је рат људождер, који једе најбољу снагу народну. Својим сликама војевао је Верешчагин против тога зла. Љубав према људима однела га је и на ратно поље. Хтео је да наслика и поморске битке, зато је отишао у Порт-Артур. Адмирал Макаров примио га је на његову жељу на своју заповедничку лађу. Скупа с њим је и утонуо у валове морске. Било му је 62 година.

Бој на копну.

Још се непрестано спремају и Руси и Јапанци и довлаче војску непрекидно, и то Руси у земљу Манџурију, а Јапанци у земљу Кореју. На речи Јалу, која дели једну земљу од друге доћи ће до битака, како смо то већ писали. Изгледа, да су се Јапанци у свом рачуну преварили. Они су из своје земље мислили да ће много брже моћи пребацивати војску, а онда опет много много брже доћи на границу Кореје до реке Јала. И у једном и у другом су се преварили, јер опремање војске на бојно поље иде много спорије него што су Јапанци мислили. Да су они, као што су мислили, могли пре месец дана имати онолико војске на ратном пољу, колико је имају данас, могли би с успехом војевати, јер Рус пре месец и по дана није имао доста војске у Манџурији. Данас пак, кад Руси немају мање војске од Јапанаца, не стрепе више од нападаја јапанског.

Између једне и друге војске дошло је до малих сукоба. Предње страже, извиднице, већ су се неколико пута сукобиле. Било је рањених и на једној и на другој страни, али те битке нису од велике вредности. Оно, што те извиднице раде, то је од замашаја, јер оне прегледавају земљиште, испитују где је непријатељ, колико је јаки и т. д. (и тако даље). До великих битака могло би доћи већ наскоро, јер се већ јавља, да је врховни заповедник војске на копну Куропаткин јавио цару Николи, да је он с војском већ довољно јак и да ће наскоро поћи напред. Према томе није далеко до великих битака.

Мали Радоица.

Мили Боже, чуда големога!
 Јали грми, јал' се земља тресе?
 Ја се бије море о мраморје?
 Ја се бију на Попина виле?
 Нити грми, нит' се земља тресе, 5
 Ни се бије море о мраморје,
 Ни се бију на Попина виле;
 Већ пуцају на Задру топови,
 Шенлук чини ага Бећир-ага,
 Уватио Малог Радоицу, 10
 Па га меће на дно у тавницу;
 У тавници двадесет сужања,
 А сви плачу, један попијева,
 Те остало друштво разговара:
 „Не бојте се, браћо моја драга! 15
 „Еда Бог да каква гођ јунака,
 „Који ће нас јунак избавити“.
 А кад к њима Радоица дође,
 Сви у једно грло заплакаше,
 Радоицу љуто проклињаху: 20

„Радоица, допадноу мука!
 „И ми смо се и уздали у те,
 „Да ћеш ти нас кадгођ избавити,
 „Ето и ти саде к нама дође!
 „Тко ли ће нас јунак избавити?“ 25
 Вели њима Мали Радоица:
 „Не бојте се, браћо моја драга!
 „Већ у јутру кад данак осване,
 „Ви дозов'те агу Бећир-агу,
 „Па му каж'те, да је умро Раде, 30
 „Не би ли ме ага закопао“.
 Кад свануло и сунце грануло,
 А повика двадесет сужања:
 „Бог т' убио, ага Бећир-ага!
 „Што доведе к нама Радоицу? 35
 „Јер га синоћ објесио ниси,
 „Већ се код нас ноћас преставио,
 „Хоће ли нас поморити смрадом?“
 Отворише на тавници врата,
 Изнесоше пред тавницу Рада, 40
 Онда вели ага Бећир-ага:
 „Нос'те сужњи, те га закопајте“.
 Ал' говори Бећир-агиница:
 „Ев' Бога ми! није умро Раде,
 „Није умро, већ се ућутио; 45
 „Налож'те му ватру на прсима,
 „Хоће ли се помакнути курва“.
 Ложе њему ватру на прсима,
 Ал' је Раде срца јуначкога,
 Ни се миче, ни помиче Раде. 50
 Опет вели Бећир-агиница:
 „А Бога ми! није умро Раде,
 „Није умро, већ се ућутио,
 „Већ уват'те змију присојкињу,
 „Те турајте Раду у њедарца 55
 „Хоће ли се од ње уплашити,
 „Не ће ли се, курва, помакнути!“
 Уватише змију присојкињу,
 Па турају Раду у њедарца,
 Ал' је Раде срца јуначкога, 60
 Ни се миче, ни се од ње плаши.
 Опет вели Бећир-агиница:
 „А Бога ми! није умро Раде,
 „Није умро, већ се ућутио,
 „Већ узмите двадесет клинаца, 65
 „Удрите их по ноктове¹ Раду,
 „Хоће ли се помакнути, курва“.
 И узеше двадесет клинаца,
 Ударише под ноктове раду,
 И ту Раде тврда срца био, 70
 Ни се миче, ни душицом дише.
 Опет вели Бећир-агиница:
 „А Бога ми! није умро Раде,
 „Није умро, већ се ућутио,
 „Сакупите коло ђевојака 75
 „И пред њима лијепу Хајкуну,

¹ У говору би се казало под *нокте*.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

„Хоће ли се насмијати на њу“.
Сакупише коло ђевојака
И пред њима лијепу Хајкуну,
На Рада је коло наводила
Преко Рада ногама играла,
А каква је, да је Бог убије!
Од свију је и већа и љепша,
Љепотом је коло зачинала,
А висином коло надвисила,

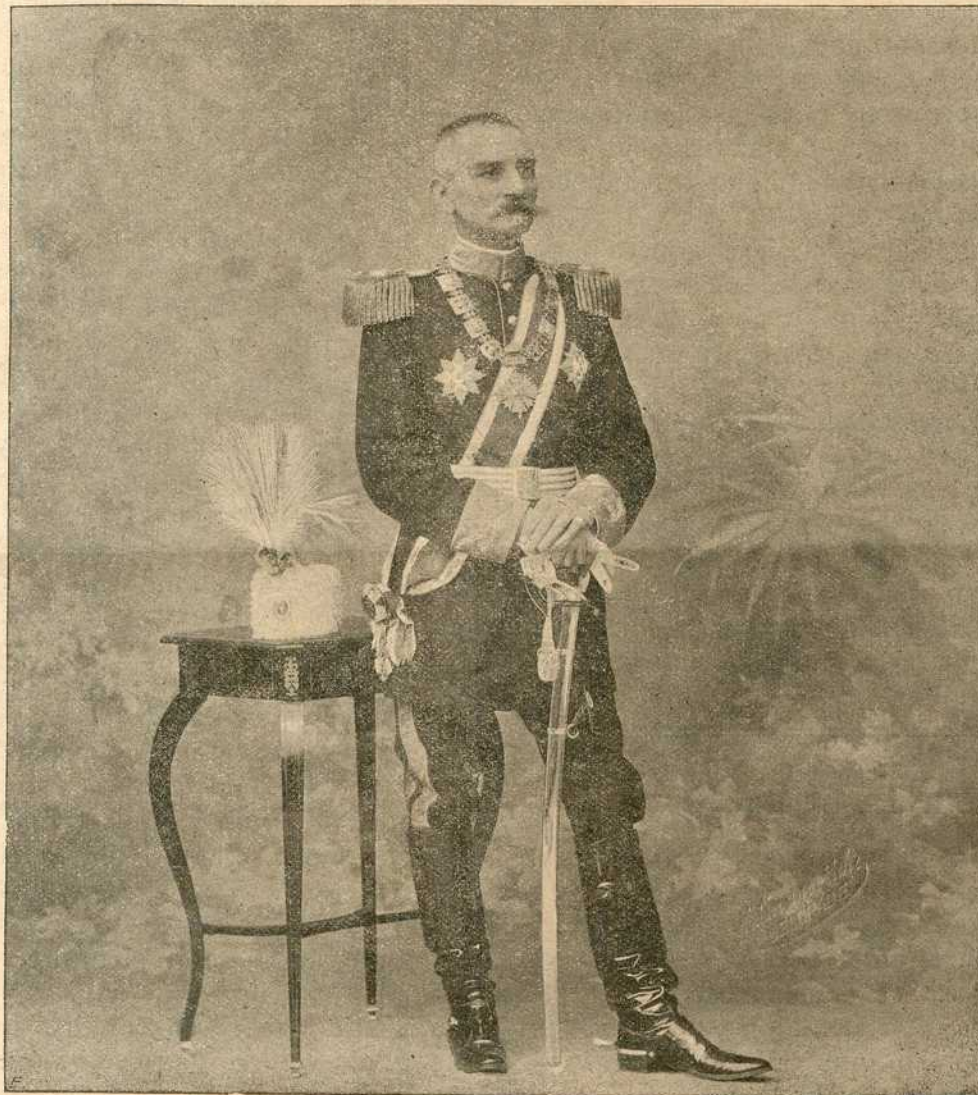
80

85

Њиме покри Рада по очима,
А да друге не виде ђевојке;
Па је своме баби говорила:
„Јадан бабо, не гријеси душе,
„Већ носите сужња, закопајте“.
Онда вели Бећир-агиница:
„Бре немојте закопати курве,
„Већ га бац'те у дебело море,
„Те наран'те рибе приморкиње

95

100

Његово Величанство краљ Србије

ПЕТАР I.

Стоји звека на врату ђердана,
Стоји шкрипа гаћа од сандала;
Кад је згледа Мали Радоица,
Лијевијем оком прогледује,
Деснијем се брком насмијава;
А кад вид'ла Хајкуна ђевојка,
Она сними свилена јаглука,

90

„Лијепијем хајдучкијем месом“.
Узе њега ага Бећир-ага,
Па га баци у дебело море.
Ал' је Раде чудан пливач био,
Далеко је Раде отпливао,
Пак изиђе на бријегу мора,
Па повика из грла бијела:

105

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

„Јао моји б'јели ситни зуби!
 „Повад'те ми клинце из ноката“.
 И он сједе и ноге прекрсти,
 И повади двадесет клинаца,
 Па их метну себи у њедарца.
 Опет не ће да мирује Раде:
 Кад је тавна ноћца настанула,
 Иде двору аге Бећир-аге,
 Па постоја мало код пенџера,
 Истом ага за вечеру сио,
 Па с кадуном својом бесједио:
 „Моја кадо, моја вјерна љубо!
 „Ево има девет годин' дана,
 „Как' ј' отиш'о Раде у хајдуке,
 „Да не могох сербес вечерати
 „Све од страха Малог Радоице;
 „Богу вала, кад га данас нема,
 „И кад њему хака главе дођох!
 „И оно ћу двадес'т објесити,
 „Док ујутру бијел дан осване“.
 А то Раде и слуша и гледа,
 Па у собу к њему улетио,
 За вечером агу уватио,
 Увати га за врат од рамена,
 Истрже му главу из рамена;
 Па увати Бећир-агиницу,
 Па потеже клинце из њедара,
 Удари их под ноктове кади,
 Док јој пола клина ударио,
 И душу је, кучка, испустила;
 Њој говори Мали Радоица:
 „Нека знадеш, Бећир-агинице,
 „Да каква је мука од клинаца!“
 Па увати Хајкуну ђевојку:
 „О Хајкуна, срце из њедара!
 „Дај ми наћи од тавнице кључе,
 „Да испустим двадесет сужања“.
 Нађе Хајка од тавнице кључе,
 Он испусти двадесет сужања.
 Опет јој је Раде говорио:
 „О Хајкуна, душо моја драга!
 „Дај ми наћи од ризнице кључе,
 „Да што мало за ашлука тражим,
 „Далеко ми ј' дому путовати,
 „Треба ми се путем понапити“.
 Отвори му сандук од тал'јера,
 Онда јој је Раде бесједио:
 „О Хајкуна, срце моје драго!
 „Што ће мени таке плочетине?
 „Коња немам, да ш њима поткивам“.
 Отвори ми сандук од дуката,
 Он на друштво дукате дијели;
 Па увати Хајкуну ђевојку,
 Одведе је у земљу Србију,
 Доведе је у бијелу цркву,
 Од Хајкуне прави Анђелију,
 Па је узе за вјерну љубовцу.

110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165

Из биљежака једног лијечника.

1) Пирулице.¹

Јашем ја испод Пљешевице, кад неко виче:
 „О-о-о Душане!“ Обазријев се видјех жену, гдје
 маше рукама, да дођем к њој. Окрени коња, и кад
 стигох к њој, упитам је, шта хоће. А она мени
 на то: „Ајде да видиш свога боланог Ису“.

Дођем јој кући и уђем у собицу, гдје је
 болесник лежао. Упитам га: „Које добро Исо?“,
 а он мени: „Слушајте, велеучени!“ (Исо је био
 у свијету, изучио занат и научио господске на-
 зиве, па мисли, да је љепше тако говорити).
 Исо поче причати од Кулина бана: У суботу
 био сајам и ја продавао опанке. Кад зашло
 сунце, пођох ја кући. Вели мени мој кум Сава:
 „Натовари, Исо, на моја кола, па ћемо скупа“.

— Ја га на то прекидох с ријечима: „Знам
 ја то, Исо, али шта тебе боли“.

Не да се Исо збунити, већ наставља: Слу-
 шајте само, велеучени!

Кад ја видјех, да се Исо не да седлати,
 пустим га нека прича како хоће, и ако видим
 на њем, да је тежак болесник. Иначе још горе
 ако га будем прекидао.

— И натоварим ја опанке на кола кума
 Саве. Повеземо се, а ја мерак на пиву. И кажем
 куму Сави да остави пред Иванцом. И остави.
 Сађемо с кола и попијем једну бутуљу пиве.
 Кад сам доша' кући, попијем нешто ракије и
 лежем у постељу. И у неђељу сам био боле-
 стан, али ја на то нијесам обадира'.² И у пон'-
 диљак сам био болестан, па кажем својој Манди:
 „Хајде, Мандо, велеученом, па ишти какву бур-
 гацију,³ можда ће ми лакше бити, али ишти за
 бљување“. И оде Манда, и донесе неку бочицу
 воде некакве и упути ме, како ћу је пити. Ци-
 јели сам дан чека', 'оће ли што бити. И смрче
 се, а помоћи никакве. Кад је свануло, пошаљем
 ја Манду опет у касар,⁴ да оде у бутигу⁵ и
 нека купи црнога шекера, цимета и јаворике
 (ловорике). Оде она и донесе и скува мени пуну
 рукатку⁶. Ја то попијем, али опет не би ништа.
 Онда ја виђех, да ће најбоље бити, да она опет
 иде велеученом. И оде Манда. И каже велеуче-
 ном, како ми је, да сам се сав распрега и замоли
 га, да ми даде нову бургацију. Даде њој веле-
 учени некакве пирулице и каже јој: „Ти ћеш,
 Мандо, док дођеш кући дати Иси двије пиру-
 лице, па ако за два сата не помогну, а ти ћеш
 дати још двије, а ако ни то не поможе, а ти

¹ Наш народ у Горњој Крајини зове пилуле — пируле — пи-
 рулице. Пр. Ур.

² обадирати — марити, пазити, слушати.

³ бургација — лијек за чишћење.

⁴ Ријеч из старе Границе исто што и касарна, а хоће да кажу
 да иде у град (варош); ⁵ бутига, талијанска ријеч за дућан; ⁶ ру-
 катка — лонац.

чекај до сутра, па ћеш му сутра дати опет двије, и тако свака два сата, док га не отвори". И каже то мени Манда. И ја узмем одма' двије пирулице и не би ништа. Послије два сата узмем опет двије, и опет ништа. И причекам до ујутру, и узмем како ми је Манда рекла на штекрце опет двије пирулице, и кад опет не би ништа, а ја се наљути' и позоба' све пирулице. А кад оно мене прошиша, па немам мира већ сво три дана, и ево од јуче од мене већ и сама крв иде, па сад Бог вам а душа вам, затварајте велеучени, јер погибох.

— Е, мој Исо, рекао је теби онај велеучени, као што си сад приповиједао, да не узимаш друкчије лијек, него као што ти је он рекао. Да си га слушао, све би добро било, а овако не знам, шта ће бити.

Покушао сам све што се дало учинити, да спасем живот овоме јаднику, али једно, што је већ био због болести врло ослабио, а друго, што је у се трпао свашта, што му је код која баба из села казала, Исо подлеже болести и умрије.

*

Шта нас учи овај жалосни догађај? Кад се разболиш, зовни одмах доктора и кажи му, али кратко и јасно, шта те боли. Кад ти препише лијек слушај лијечника као свето писмо. Исо није слушао, зато је и страдао.

(Наставиће се.)

Скупштина српске самосталне странке у Кореници.

У свијетлу сриједу последије Ускрса била је у Кореници у Лици народна скупштина српске самосталне странке. Из ближе и даље околине дошло је преко двије хиљаде људи на збор. Да није био радни дан и да у неким мјестима котара лапачког нијесу по напутку котарског управитеља Кангрге одвраћани људи од скупштине, било би народа још више. Котарски управитељ коренички Ђуро Рашета правило је сметње да се скупштина не одржи. Он је тражио од сазивача чак и јамчевину од хиљаду круна, да ће на скупштини бити мир и поредак. Од њега је то било самовољно, јер закон нигдје не вели, да се за народне скупштине мора платити и јамчевина. Скупштину треба само пријавити котарској области, пријаву морају сазивачи потписати и ствар је готова.

На самој скупштини текло је све у најбољем реду, баш као што ваља и треба. Скупштина је почела у 10 сати. Као заступник средишњег одбора српске самосталне странке био је г. Стеван *Калембер*, трговац из Коренице; из Загреба су дошли уредници „Новог Србобрана“ Светозар *Прибићевић* и Јован *Вањанин*, а из Госпића уредник „Србина“ г. Стево *Обрадовић*. Скупштину је отворио *Калембер*, рекавши да је радостан, кад види да са братом својим сељакџом народна господа збор зборе и договарају се о потребама и невољама, која их тиште, о бољитку, за којим треба да иду, о правима која им припадају, и о дужностима, како их треба вршити. Затим је предложио за пред-

сједника скупштине г. Пају *Тиницу*, који је захвалио на том одликовању и одредио за билежнике говора г. Мију *Кнежевића* и г. Динирију *Тамнџића*.

Послије тога први је узео ријеч г. Стеван *Калембер* који је рекао, да српски народ од шесто хиљада душа у Хрватској и Славонији није још равноправан са својом браћом Хрватима. Српско име нема равноправности с хрватским, српски барјак није узаконен, него се само трпи у Славонији и у Сријему, а у Лици га прогоне. Словенском писму, којим се Срби служе, нашој ћирилици не даду једнакости с латиницом. Све смо ми то досад захтијевали, али зато, што у сабору у Загребу немамо људи, који би то мушки и одлучно тражили, зато и не можемо своја права извојевати. Бирајмо људе, који ће знати и на страшном мјесту постојати. (*Велико одобравање у народу*).

Други је говорник био парох у Бунићу Миле *Машић*, који је растумачио народу, како се у законима и наредбама српско-православна црква и наша православна вјера називају *грчкоисточном*. Наша црква није грчка, него српско-православна, вјера није грчкоисточна, него православна. Осим тога, рече, има закона, који нашу цркву стјешњавају, па стога треба тражити, да се наша црква изједначи с римокатоличком. Говорио је о школама, и казао, како се и ту мађијски поступа с нама Србима, јер нам се не даје школа, колико би нас по праву припадало, и на школама, гдје су Срби у већини, не међу се Срби учитељи и учитељице. Кад су нам једнаке дужности, треба да су нам и права једнака. Да тако буде, боримо се сложено за то. (*Бурно Живио!*)

Затим је поп-Пајо *Обрадовић*, парох небљушки, говорио о уставним правима. Кад народ даје порез у крви и у новцу, онда је право, рече, да тај сав народ бира и свога посланика. Код нас у Лици мора човјек плаћати 15 фор пореза, да има права бирати посланика. А колико је у Лици оних, који плаћају толико пореза? Али то још није све, јер на оно неколико народних гласова, натоварио је изборни закон све чиновнике у општини, све друге чиновнике, који служе и не служе, па сви они имају право гласа без обзира на порез, али о сељаку не води бриге држава. „Ти Јоване, Петраче, Вуче и Миладине плати и ћути, а ако се она зашто побрине, то је тако штуро и мршаво, да није вриједно говорити“. Српска самостална странка захтијева опће право гласа за свакога, а тако и треба, то и ми морамо тражити. Затим је говорник говорио о слободни штампе, која није слободна у Хрватској и Славонији, па се не смије слободно писати, а српска самостална странка бори се зато, да штампа буде слободна. Не даду нам се слободно ни састајати, удруживати, расправљати тумачити о ономе, што нам је од потребе да знамо, па зато треба упријети, бирати у сабор људе какве треба, па ћемо имати и владу, какву треба да имамо. Ко се дима не надими, тај се ватре не нагрија. (*Велико одобравање у народу*. „Живио!“)

Послије њега говорио је г. Јован *Вањанин*, одговорни уредник „Новог Србобрана“. Тумачио је народу, како ми нисмо господари од свога новца, од својих прихода, немамо, како се то каже своје финансијске самосталности, већ с нашим новцем управљају Маџари у Пешти.

Затим је прешао на захтјеве Лике и Крбаве, па казао, како су ти крајеви запуштени, јер немају школа ни оних најмањих, а камо ли каквих већих. Немају железнице, па и она, коју хоће Маџари да се гради од Огулина преко Плашког до Вихаћа, није на корист Лици и Крбави, јер их тако рећи ни не додирује осим нешто мало. Народ је пропао јер му је влада затрла козе, а то је за Личанина био највећи његов доходак.

И тако ће бити људима у Лици и Крбави, док су на управи ови људи, који су данас тамо.

Напошљетку је узео ријеч г. Светозар *Прибиће вић*, главни уредник „Новог Србобрана“, који је тумачио народу, шта хоће српска самостална странка и за чим тежи. Српска самостална странка, рекао је говорник, иде за тим, да српска политика буде заиста народна, а биће то онда, ако нам српске народне потребе буду прече од свега. Служили смо доста туђину, служили смо и Беч и Пешту, крв пролијевали по читавом свијету, па која нам корист? Вријеме је да од туђих слугу постану своји господари, који ће мислити својом главом и обзирати се на своје потребе. Српска самостална странка тежи за тим, да народ дође до своје праве народне господе, која ће се мање одушевљавати, али више радити. Да неко буде народан човјек, није доста што је потекао из опанка, него мора да разумије душу народну и да с народом осјећа. Зато ми тражимо и народно чиновништво, а биће народно онда, ако буде одговорно народу. То опет може бити онда, ако се народу даду већа права у опћини, котару и жупанији, него ли то сада има.

Говорник је затим тумачио народу, како је свака странка, која је против владе исто тако допуштена као и она, која је уз владу, и додао је како код нас не постаје влада вољом народном, него вољом Беча и Пеште. Па тако и ова данашња влада није народна, јер она увијек више пази на жеље оних, који су је поставили, него на потребе и захтјеве народне. Онда је говорник још разложио, како иде и у корист саме браће Хрвата, с којима Срби желе да држе пријатељске везе, да се српским потребама и захтјевима задовољи, јер Хрвати морају знати, да су скупа са Србима још увијек слаби према туђинској најезди, и тада прешао је на повреду наше народно-црквене аутономије. Изнио је све оне силне повреду мађарске владе од именовања патријарха Анђелића до последњих удара прије двије године. (Бурно одобравање и „Живио!“ у народу).

Тако је скупштина довршена и донесене су одлуке, у којима се тражи оно, што су говорници у говорима изнијели.

Народно здравље.

Сад настају пољски радови, па прочитај ово.

Сад с прољећа има човјек ратар највише сваковрсна посла. Најпрече је човјеку код сваког посла здравље, гдје тога нема, не може се ни посао обављати како треба, а према томе ни заслуживати. Кад је човјек здрав, све га весели, срце и душа му пјева. Лијепо ли је слушати, кад орач попијева уз плуг и дрљачу, кад се ори пјесма о косидби, жетви, берби и другим ратарским пословима. Ако је иком дакле потребно здравље, то је оно потребно ратару, који и највише ради, а без здравља нема рада, нема заслуге, како напријед рекох.

Да сачуваш своје здравље, треба да пазиш на чистоћу и на свом тијелу, у кући и око куће и у стаји (штали, појати) гдје држиш марву, а онда да се добро и храниш. Лијепо вели српска народна пословица: „Ко ради, тај мора и да једе“. Ја бих додао још и то, да мора *добро и доста* да једе. Ако човјек много

ради, а рђаво се храни или можда и мало, тијело слаби, не може човјек дуго, а ни ваљано да ради, лакше оболи, па ето онда зла. Започети посао не може да сврши, долазе и други послови, па никуд никамо. Ако је још и самохран, нема кога, да му помогне, да га замијени, готова пропаст. Свако је то, који мање, а који више, искусио у свом животу.

Зато Срби ратари треба то да имају на уму, па да они, који се не могу увијек једнако добро да хране, остављају бољу храну и што обилније за оно доба у години, када су најтежи послови, а ти су обично с прољећа. Када човјек не ради тешких послова, може се проћи и с мање хране, него кад ради по ваздан, а к томе и тешко! Е, богме онда *мора* да доста једе и да добре хране једе.

Но није доста, ако се само добро храниш, а не држиш у исто вријеме у реду у чистоћи и себе и своју кућу. Већ је било у овом народном листу говора о том, како треба држати себе у реду и своју кућу, а ја те ево, Србине ратаре, и овом приликом на то подсећам. Када радиш сав боговетни рад, узнојиш се, запрљаш се, сам себи а и другима удараш на зној и нечистоћу, која излази знојем из тијела. Увече дакле, прије него сједнеш за вечеру и поћеш спавати, треба да умијеш барем лице, руке и ноге, кад већ не можеш сав да се окупаш, што би такођер требао да чиниш бар двапут у недјељи, ако икако можеш. Тиме скинеш са себе сву ону нечистоћу, постанеш некако лакши, одморнији, нестане онога гадног задаха од зноја и нечистоће. Даље треба што чешће мијењати прање (рубље) и обућу. Знам, да ће се можда наћи међу вама, који ће рећи: „Ко би на то све доспио! Ја сам весео, да онако уморан што прије вечерам, па да идем спавати“. Но криво чине, који тако мисле и раде. Тај мали посао лако ћеш обавити, само се свикни на то и послије ћеш видјети, како то добро чини здрављу и уморну тијелу твоме.

Да останеш здрав, треба да се и сном одмориш. У соби, гдје спаваш, треба да све пјева од чистоће, што се каже. Гдје је у соби под од дасака, да је изрибан и увијек чист, да нема прашине и гадна задаха у соби; а гдје је набијен од земље, да је исто тако увијек пометен и чист. Зидови да се што чешће бијеле (крече), даље да се соба, кад у њој нијеси, читав дан провјетрава. Своју планинку (господарицу) упути све овако, па да се тога држи сваки дан. То се не смије заустити, ма не знам какав посао био. Исто тако и дјецу светуј, да не смраде по кући ма на који начин, ријечју: да ти сва кућа буде тако чиста, да ти не мора образ горјети, кад ти у њу уђе, што се вели, поштен човјек. У тако чистој соби човјек боље спава, брже и лакше

се сном окријепи и ујутро устаје одморнији и орнији. Још ћу ти нешто рећи и о пићу. За пиће је најбоља чиста вода. Многи од вас мисле, да се вином и ракијом човјек окријепи послије рада. То ти само изгледа на први мах, а тек послије осјетиш тромост у свем тијелу и малаксалост.

Срби ратари! Како наступају баш у ово вријеме највећи и најтежи послови за вас, упозоружем вас на све ово, да се свега овога држите и да чувате тако своје здравље, то најдрагоцјеније благо људско. На завршетку вам уз ову поруку шаљем још и ову српску народну ријеч:

Помози се сам, па ће ти и Бог помоћи!

Загреб.

Милан Поповић.

Шта се збива у нас и у свијету.

Угарски сабор у Пешти затворио је изненада краљ по предлогу министра председника грофа Стевана Тисе. Тиси није био по ђуди штрајк на железници, па кад га је слымои, он се бојао вике у сабору, јер је он својим држањем и владањем много крив томе штрајку. Да би то спречио, он је дао затворити сабор. Наша народна пословица каже: Сила Бога не моли...

Финансијска нагодба Хрватске и Славоније с Угарском и опет неће бити брзо склопљена. Маџари не ће да попусте и да даду Хрватској и Славонији оно, што је по Богу и праву њихово. Тешко Турцим' тргујући с Марком, те и Хрватској и Славонији с Маџарима. Да смо господари своје касе, друкчије би било овој земљи. Маџарска господа кажу, да Хрватска и Славонија њих годишње стоји четир до шест милијуна круна. Кад ми кажемо: „Немојте људи, нећемо ми да будемо никоме на терет, већ хајдемо ми свак себи“, они то опет неће никако. А неће зато, што Маџари имају корист од нас, па нас закину сваке године за десетак милијуна. Сабор у Загребу послао је своје људе, од којих су сви осим двојице Маџарони, да они преговарају с људима, које је сабор у Пешти изабрао. То се зову краљевинске или регниколарне депутације. И ови наши Маџарони, који су пријатељи Маџарима, траже само нешто од онога, што нама припада, па Маџари не даду ни то. Они кажу, да ће дати од наших милијуна Хрватској и Славонији пар сто хиљада круна и то би било све. Регниколарна депутација хрватско-славонска неће на то да пристане, не може и не сме, јер би земља дошла до потпутог банкротства, и тако су ти преговори опет прекинути. Кад ће се наставити, не зна се. Ако се не споразумеју депутације, онда сабор у Загребу и сабор у Пешти имају да кажу своју реч. Ми живимо у тешком времену. Идемо да видимо шта ће бити.

Народна скупштина српске самосталне странке у Вргину мосту у Банији биће 29. априла (12. маја) о. г. у 11 с. прије подне под ведрим небом. Надамо се, да је неће власт забранити, јер се скупштинама српске самосталне странке хоће да политички васпитају и образују најшири народни наши слојеви. И за ову скупштину народ се спрема да дође у што већем броју.

Пут српског краља Петра Карађорђевића. Српски краљ Петар путује по Србији, да види и позна земљу своју и народ. Кад је био ових дана у Смедереву изишло

је пред њега мало и велико. Краљ је распитивао, иде ли народ у цркву, да ли радо шаље децу у школу, и да ли се тамо деца уче добру. Особито је потребно, да од деце још из малена почну стварати *карактере* то јест људе честите душе и срца, отворена чела и речи, јер наша времена тога требају. Судијама је рекао, да жали што број незаконитих дела расте, али и судије треба да имају увек на уму ону: *Правди држи земљу и градове*. Чиновницима је рекао да с народом морају поступати увек лепо и трудити се, да у њима народ не гледа само представнике власти, него и *искрене саветнике*. Распитивао се о усевима, стоци, о путовима и животу народном. Многи сељаци на путу хтедоше га љубити у руку, али он то није дао, јер вели, да боље одговара човеку и да је достојније ако се човек мушки рукује. Тако разговара прави владар са својим народом. Зато и доносимо његову слику, да и наш народ види лик српскога краља.

Хвала.

Кад је била у свијетлу сриједу народна скупштина у Кореници у Лици, исти дан вјерио се и г. Стеван Тишма, трговац из Врховина, са вриједном и честитом Српкињом дјевојком Маром Вукадиновићевом из Коренице. Том приликом сјетише се добри људи и нашега народног листа „Српскога Кола“, а исто тако и „Привредника“, па скупише К 81, и дадоше „Српском Колу“ 31 К, а „Привреднику“ 50 К. „Српско Коло“ ће слати неколицини најсиромашнијих ратара бесплатно свој лист, па зато хвала онима, који дароваше, и ево им имена, нека зна наш свијет, ко води у свакој прилици бригу о њему:

Приложише: по 10 К: г. г. Стеван Калембер, Ст. Вукадиновић, Пајо Тишма и Стеван Тишма. По 5 К: г. г. Петар Орлић, Драгомир Косановић и д-р Ст. Тишма. По 2 К: г. г. Петар Тишма, Миле Жигић, Петар Маричић, Јово Делић и Дим. Таминчић. По 1 К: г. г. Пајо Обрадовић, Светозар Прибићевић, Јован Бањанин, Манојло Оклобџија, Лука Дамјановић, Јово Лукић. У име Удбињана Душан Чанковић 9 К.

Ко жели брзо и лако научити енглески без учитеља, нека купи

Упутство у енглеском језику

намијењено онима, који не знају енглески читати.

У истом се налази *закон о досељеништву у Сједињене Американске Државе*.

Издавањел: Драгомир Маловић, — Трст, Piazza Tomaseo 1. — Цијена је књизи с поштарином 1 круну и 10 потура.

Препродаваоци добивају попуст

606. 3-6.